

Premeníť hanbu na solidaritu: Čo ma rasistické nepokoje v Belfaste naučili o sile komunity

10.8.2026 - Emily Humphreys | Amnesty International Slovensko

Emily Humphreys je obyvateľka Belfastu a členka Amnesty International UK. Zapája sa do solidárnych aktivít na podporu ľudí, ktorých zasiahli rasistické nepokoje, najmä ľudí, ktorí sú terčom rasovej diskriminácie.

Večer 10. júna, necelých 24 hodín po otrasnom útoku nožom, pri ktorom obeť utrpela zranenia s doživotnými následkami, sa Belfast ochromili davy ľudí s kapucňami. Chodili od dverí k dverám a z ulice na ulicu, terorizovali každého, kto nevyzeral ako oni. Z činov jedného človeka obviňovali rasovo diskriminované komunity.

S hrôzou som sledovala priamy prenos z diania v uliciach. Podpálené domy a autá horeli, ďalšie a ďalšie videá zachytávali ľudí, ktorí utekali zo svojich domovov, než ich pohltili plamene. Upozornenia na telefóne sa mi neprestávali ozývať. Mladí muži na videách vykopávali dvere, podpaľovali obývačky a očividne si užívali kolektívnu radosť z násilného ničenia.

Rasovo motivované nepokoje sa opakujú

Je to už tretí rok po sebe, čo rasovo motivované nepokoje priniesli násilie voči rasovo diskriminovaným ľuďom. Terčom rozzúrených davov sa opakovane stávajú tí, ktorých na základe farby pleti považujú za migrantov. A to bez ohľadu na ich občianstvo či imigračný status. V Severnom Írsku sú tieto erupcie násilia súčasťou širšej vlny rasizmu a xenofóbie. Tá sa šíri Spojeným kráľovstvom aj Európskou úniou. Slogany ako „pošlite ich späť“ sa ozývajú nielen v uliciach, ale aj v rokovacích sálach.

Realita je taká, že len čo sa násilného činu dopustí človek diskriminovaný na základe rasovej príslušnosti, spustí sa vlna nekontrolovanej rasistickej rétoriky a násilia. A zakaždým je silnejšia.

Väčšina ľudí v Severnom Írsku hovorí, že každoročné rasistické násilie v nich vyvoláva hanbu. Ja som však svedkyňou toho, ako Belfastu a celé Severné Írsko – vrátane migrantov a migrantiek – premieňajú túto hanbu na solidaritu. Ukazujú to najlepšie z ľudskej povahy a od základov pomáhajú obnovovať rozbitú spoločnosť.

Z malej núdzovej skupiny na sieť tisícov ľudí

To, čo sa počas prvej noci nepokojov začalo ako malá skupina na WhatsApp, sa postupne zmenilo na sieť tisícov ľudí. Tí robia všetko, čo je v ich silách, aby pomohli tým, ktorí to potrebujú.

Hneď na druhý deň vzniklo v kostole v strede mesta improvizované centrum solidarity. Počas nasledujúcich dní sa tam schádzali stovky dobrovoľníkov a dobrovoľníčok, aby pomohli s čím mohli. Pôvodnú skupinu na WhatsApp rozdelili podľa mestských častí, potrieb a naliehavosti situácie. Viedli excelovské zoznamy bezpečných miest pre ľudí, ktorí zo strachu opustili svoje domovy. Triedili vrecia s darmi pre rodiny, ktoré nevedeli, kedy sa budú môcť bezpečne vrátiť domov.

Klaun zabával malé deti hrami, balónmi a smiechom. Dobrovoľníctvo pripravovalo jedlo, varilo

obrovské nádoby čaju a dohliadalo na to, aby nikto, koho násilie vyhnalo z domova, nezostal hladný. Malé skupiny pod vedením organizácie Community Action Tenants Union (CATU) medzitým vyrážali do ulíc Belfastu, aby nenásilne čelili zastrašovaniu a útokom výtržníkov.

Počas prvých dní táto sieť solidarity pomohla dostať do bezpečia viac ako 507 mužov, žien a detí ohrozených pre svoj etnický pôvod. Útočisko našli v domovoch dobrovoľníkov, komunitných centrách aj kostoloch. Útočisko našli v domovoch dobrovoľníkov, komunitných centrách aj kostoloch.

Pôvodná skupina na WhatsAppe sa odvtedy rozrástla na sieť tisícov ľudí rozdelených podľa lokalít v meste. Pomoc poskytujeme a organizujeme pre každého, kto ju potrebuje. Aj po viac než šiestich týždňoch stále prichádzajú nové prosby o podporu a solidaritu.

Toto antirasistické hnutie solidarity sa môže navonok javiť ako spontánne. V skutočnosti však vyrástlo zo základov, ktoré roky budovali ľudia a organizácie z celého Belfastu a Severného Írska, ako napríklad Participation & Practice of Rights (PPR) či Anaka Women's Collective. Možno nie sme takí hluční ako výtržníci, ale to neznamená, že sme slabší.

Cez verejnú zbierku na podporu ľudí zasiahnutých rasistickými útokmi sa už vyzbieralo viac ako 250-tisíc libier od darcov a daryň z celého sveta. Svedectvá dobrovoľníkov a dobrovoľníčok prinášajú dojímavé príbehy o tom, čo znamená postaviť sa za svojich susedov a stať sa súčasťou širšieho hnutia nádeje a spolupatričnosti.

Podpora stúpa

Uplynulo šesť týždňov a ľudia z rôznych oblastí – zo školstva, náboženských spolkov, kultúrnych združení či športových klubov – organizujú podujatia proti rasizmu a zbierky na podporu našich miestnych komún, ktoré zahŕňajú aj migrantov a ľudí diskriminovaných na základe rasovej príslušnosti.

Spoločne sa snažíme získať späť verejný priestor pre všetkých, podporiť susedské vzťahy a zabezpečiť, aby sa každý cítil vo svojom domove bezpečne. Hoci sa obávame návratu rasistického násilia, tisíce z nás sú pripravené znovu zasiahnuť a, dúfajme, zabrániť ďalším útokom.

Rasistické násilie v Belfaste je dôsledkom pretrvávajúceho rasizmu, xenofóbie a vylučovania ľudí v Severnom Írsku – podobne ako vo zvyšku Spojeného kráľovstva a Európy. Kým tí, ktorí sú pri moci, zlyhávajú v ochrane ľudí, najmä tých najzraniteľnejších, obyčajní občania sa snažia zaplniť medzery v ich politikách.

Čaká nás ešte veľa práce. V Belfaste sa však po tragických udalostiach zrodila aj iná cesta. Je to cesta nádeje, solidarity a spolupatričnosti, ktorá presahuje rasové aj náboženské rozdiely a spája to najlepšie z našich komún. Vysielame jasný odkaz, že nie všetci ľudia v Severnom Írsku podliehajú pokusom zneužívať rozdielny pôvod na podnecovanie násilia, diskriminácie a nenávisťi.

Cesta pred nami bude dlhá. Budeme však ďalej spoločne budovať komunitu založenú na solidarite, starostlivosti a konkrétnych krokoch proti rasizmu.

Pôvodný článok vyšiel pod názvom Transforming shame into solidarity: What the racist riots in Belfast taught me about community na portáli EU Alive.

<https://www.amnesty.sk/rasisticke-nepokoje-v-belfaste>